

Miercuri, 7 octombrie 2020

I

(Rezoluții, recomandări și avize)

REZOLUȚII

PARLAMENTUL EUROPEAN

P9_TA(2020)0251

Instituirea unui mecanism al UE pentru democrație, statul de drept și drepturile fundamentale

Rezoluția Parlamentului European din 7 octombrie 2020 referitoare la instituirea unui mecanism al UE pentru democrație, statul de drept și drepturile fundamentale (2020/2072(INI))

(2021/C 395/01)

Parlamentul European,

- având în vedere articolul 295 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene,
- având în vedere în special articolul 2, articolul 3 alineatul (1), articolul 3 alineatul (3) al doilea paragraf, articolul 4 alineatul (3) și articolele 5, 6, 7 și 11 din Tratatul privind Uniunea Europeană,
- având în vedere articolele din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene referitoare la respectarea, protecția și promovarea democrației, a statului de drept și a drepturilor fundamentale în Uniune, printre care articolele 70, 258, 259, 260, 263 și 265,
- având în vedere Protocolul nr. 1 privind rolul parlamentelor naționale în Uniunea Europeană și Protocolul nr. 2 privind aplicarea principiilor subsidiarității și proporționalității, anexate la Tratatul privind Uniunea Europeană și Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene,
- având în vedere Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene,
- având în vedere jurisprudența Curții de Justiție a Uniunii Europene,
- având în vedere criteriile de la Copenhaga și ansamblul de norme ale Uniunii pe care trebuie să le respecte o țară candidată dacă dorește să adere la Uniune (acquis-ul),
- având în vedere Declarația universală a drepturilor omului,
- având în vedere instrumentele Organizației Națiunilor Unite privind apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale și recomandările și rapoartele elaborate în cadrul evaluării periodice universale efectuate de Organizația Națiunilor Unite, precum și jurisprudența organismelor instituite prin tratatele Națiunilor Unite și procedurile speciale ale Consiliului pentru Drepturile Omului,
- având în vedere Declarația Organizației Națiunilor Unite privind apărătorii drepturilor omului din 8 martie 1999,
- având în vedere recomandările și rapoartele Biroului pentru Instituții Democratice și Drepturile Omului, ale Înaltului Comisar pentru Minoritățile Naționale, ale reprezentantului pentru libertatea mass-mediei și ale altor organisme ale Organizației pentru Securitate și Cooperare în Europa,
- având în vedere Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, Carta socială europeană, jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului și a Comitetului european pentru drepturile sociale și convențiile, recomandările, rezoluțiile și rapoartele Adunării Parlamentare, ale Comitetului de miniștri, ale Comisarului pentru drepturile omului, ale Comisiei Europene împotriva Rasismului și Intoleranței, ale Comitetului director pentru combaterea discriminării, diversitate și incluziune, ale Comisiei de la Veneția și ale altor organisme ale Consiliului Europei,

Miercuri, 7 octombrie 2020

- având în vedere Memorandumul de înțelegere între Consiliul Europei și Uniunea Europeană din 23 mai 2007,
- având în vedere Convenția Organizației Națiunilor Unite împotriva corupției,
- având în vedere acordul de instituire a Grupului de state împotriva corupției,
- având în vedere Criteriile statului de drept adoptate de Comisia de la Veneția la 18 martie 2016, la cea de-a 106-a Sesiune plenară a sa,
- având în vedere setul de instrumente al Consiliul Europei pentru statele membre: „Respectarea democrației, a statului de drept și a drepturilor omului în contextul crizei sanitare cauzate de COVID-19” din 7 aprilie 2020,
- având în vedere Raportul anual 2020 al organizațiilor partenere la Platforma Consiliului Europei pentru promovarea protecției jurnalismului și siguranței jurnaliștilor,
- având în vedere Comunicarea Comisiei din 17 iulie 2019 intitulată „Consolidarea statului de drept în cadrul Uniunii – Plan de acțiune” (COM(2019)0343),
- având în vedere Comunicarea Comisiei din 29 ianuarie 2020 care cuprinde programul de lucru al Comisiei pentru 2020 (COM(2020)0037) și programul de lucru adaptat al Comisiei din 27 mai 2020 (COM(2020)0440),
- având în vedere tabloul de bord privind justiția în UE din 2020,
- având în vedere avizul Comitetului Economic și Social European din 19 iunie 2019 intitulat „Consolidarea în continuare a statului de drept în cadrul Uniunii – Situația actuală și posibile etape ulterioare”, care a propus înființarea unui forum anual al părților interesate privind drepturile fundamentale și statul de drept,
- având în vedere raportul din iunie 2020 al Grupului „Drepturile fundamentale și statul de drept” al Comitetului Economic și Social European intitulat „Evoluțiile la nivel național din perspectiva societății civile, 2018-2019”,
- având în vedere raportul Agenției pentru Drepturi Fundamentale a Uniunii Europene intitulat „Provocările cu care se confruntă organizațiile societății civile care activează în domeniul drepturilor omului în UE”, publicat la 17 ianuarie 2018, și celelalte rapoarte și date ale sale,
- având în vedere raportul Institutului European pentru Egalitatea de Șanse între Femei și Bărbați intitulat „Beijing + 25: a cincea evaluare a punerii în aplicare a Platformei de acțiune de la Beijing în statele membre ale UE”, publicată la 5 martie 2020,
- având în vedere concluziile Consiliului Uniunii Europene și ale reuniunii statelor membre în cadrul Consiliului din 16 decembrie 2014 referitoare la asigurarea respectării statului de drept,
- având în vedere Rezoluția sa din 25 octombrie 2016 conținând recomandări adresate Comisiei referitoare la crearea unui mecanism al UE pentru democrație, statul de drept și drepturile fundamentale ⁽¹⁾,
- având în vedere Rezoluția sa din 19 aprilie 2018 referitoare la necesitatea instituirii unui instrument pentru valori europene, destinat sprijinirii organizațiilor societății civile care promovează valorile fundamentale ale Uniunii Europene la nivel local și național ⁽²⁾,
- având în vedere Rezoluția sa legislativă din 17 aprilie 2019 referitoare la propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului de instituire a programului „Drepturi și valori” ⁽³⁾,

⁽¹⁾ JO C 215, 19.6.2018, p. 162.

⁽²⁾ JO C 390, 18.11.2019, p. 117.

⁽³⁾ Texte adoptate, P8_TA(2019)0407.

Miercuri, 7 octombrie 2020

- având în vedere Rezoluția sa din 14 noiembrie 2018 referitoare la necesitatea unui mecanism cuprinzător la nivelul UE pentru protejarea democrației, a statului de drept și a drepturilor fundamentale ⁽⁴⁾,
 - având în vedere Rezoluția sa din 16 ianuarie 2019 referitoare la situația drepturilor fundamentale în Uniunea Europeană în 2017 ⁽⁵⁾,
 - având în vedere Rezoluția sa din 13 februarie 2019 referitoare la regresul drepturilor femeii și al egalității de gen în UE ⁽⁶⁾,
 - având în vedere Rezoluția sa din 28 martie 2019 referitoare la situația statului de drept și lupta împotriva corupției în UE, în special în Malta și Slovacia ⁽⁷⁾,
 - având în vedere Rezoluția sa din 18 decembrie 2019 referitoare la discriminarea publică și discursurile de incitare la ură împotriva persoanelor LGBTI, inclusiv zonele libere de LGBTI ⁽⁸⁾,
 - având în vedere Rezoluția sa din 15 ianuarie 2020 referitoare la Raportul anual pe 2018 privind drepturile omului și democrația în lume și politica Uniunii Europene în această privință ⁽⁹⁾,
 - având în vedere Rezoluția sa din 16 ianuarie 2020 referitoare la audierile în curs în temeiul articolului 7 alineatul (1) din TUE privind Polonia și Ungaria ⁽¹⁰⁾,
 - având în vedere Rezoluția sa din 17 aprilie 2020 referitoare la acțiunea coordonată a UE pentru combaterea pandemiei de COVID-19 și a consecințelor sale ⁽¹¹⁾,
 - având în vedere recomandările comune ale organizațiilor societății civile intitulate „From blueprint to footprint: Safeguarding media freedom and pluralism through the European Rule of Law Mechanism” (despre salvarea libertății și pluralității media printr-un Mecanism european pentru statul de drept) din aprilie 2020,
 - având în vedere raportul Rețelei europene a instituțiilor naționale din domeniul drepturilor omului, intitulat „Statul de drept în Uniunea Europeană” din 11 mai 2020,
 - având în vedere scrisoarea din 4 mai 2020 adresată Comisiei Europene de către Grupul de lucru al Rețelei pentru drepturile omului și democrație privind politica internă a UE în domeniul drepturilor omului, cu prilejul consultării părților interesate pentru raportul despre statul de drept,
 - având în vedere evaluarea sa privind valoarea adăugată europeană care însoțește raportul de inițiativă legislativă din octombrie 2016 despre un mecanism al UE pentru democrație, statul de drept și drepturile fundamentale,
 - având în vedere evaluarea sa preliminară privind valoarea adăugată europeană a unui mecanism al UE pentru democrație, statul de drept și drepturile fundamentale din aprilie 2020,
 - având în vedere articolele 46, 54 și 148 din Regulamentul său de procedură,
 - având în vedere avizul Comisiei pentru afaceri constituționale și cel al Comisiei pentru afaceri juridice,
 - având în vedere raportul Comisiei pentru libertăți civile, justiție și afaceri interne (A9-0170/2020),
- A. întrucât Uniunea este întemeiată pe valori precum respectul față de demnitatea umană, libertatea, democrația, egalitatea, statul de drept și respectarea drepturilor omului, inclusiv a drepturilor persoanelor care aparțin minorităților, prevăzute la articolul 2 din Tratatul privind Uniunea Europeană (TUE); întrucât aceste valori sunt comune tuturor statelor membre, care au subscris în mod liber la ele; întrucât democrația, statul de drept și drepturile fundamentale sunt valori care se susțin reciproc;

⁽⁴⁾ Texte adoptate, P8_TA(2018)0456.

⁽⁵⁾ Texte adoptate, P8_TA(2019)0032.

⁽⁶⁾ Texte adoptate, P8_TA(2019)0111.

⁽⁷⁾ Texte adoptate, P8_TA(2019)0328.

⁽⁸⁾ Texte adoptate, P9_TA(2019)0101.

⁽⁹⁾ Texte adoptate, P9_TA(2020)0007.

⁽¹⁰⁾ Texte adoptate, P9_TA(2020)0014.

⁽¹¹⁾ Texte adoptate, P9_TA(2020)0054.

Miercuri, 7 octombrie 2020

- B. întrucât Uniunea a codificat în criteriile sale de aderare faptul că statutul de membru al Uniunii cere din partea țărilor candidate să fi ajuns la o stabilitate a instituțiilor care garantează democrația, statul de drept, drepturile omului și respectarea și protecția minorităților; subliniază totuși că Uniunea nu dispune de instrumente eficace pentru a asigura respectarea acestor criterii după ce o țară ajunge să facă parte din Uniune;
- C. întrucât în deceniul precedent în mai multe state membre s-au înregistrat atacuri virulente la adresa valorilor Uniunii; întrucât, începând cu 2011, în rezoluțiile sale Parlamentul s-a referit în mod repetat la aceste evoluții îngrijorătoare, inclusiv activarea procedurii prevăzute la articolul 7 din TUE în 2018; întrucât Parlamentul solicită din 2016 o monitorizare cuprinzătoare, preventivă și bazată pe dovezi în acest domeniu, printr-un mecanism al UE pentru democrație, statul de drept și drepturile fundamentale;
- D. întrucât unor grupuri vulnerabile, precum femeile, persoanele cu dizabilități, romii, persoanele LGBTI și bătrânii, tot nu li se respectă integral drepturile în anumite state membre și întrucât aceste grupuri nu sunt complet protejate împotriva urii și a discriminării, încălcându-se astfel valorile Uniunii prevăzute la articolul 2 din TUE și dreptul la nediscriminare prevăzut la articolul 21 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene (Carta); întrucât măsurile de urgență luate ca răspuns la pandemia de COVID-19 au și mai multă presiune pe drepturile fundamentale și pe sistemul de control și echilibru democratic;
- E. întrucât aproximativ 10 % dintre cetățenii Uniunii aparțin unei minorități naționale; întrucât respectarea drepturilor minorităților este o parte integrantă a valorilor Uniunii, după cum se prevede la articolul 2 din TUE; întrucât minoritățile contribuie la diversitatea culturală și lingvistică a Uniunii; întrucât în momentul de față Uniunea nu dispune de niciun cadru juridic care să garanteze drepturile minorităților;
- F. întrucât nerespectarea valorilor prevăzute la articolul 2 din TUE, fără un răspuns și consecințe pe măsură la nivelul Uniunii, slăbește coeziunea proiectului european, drepturile tuturor cetățenilor Uniunii și încrederea reciprocă între statele membre;
- G. întrucât corupția pune serios în pericol democrația, statul de drept și egalitatea de tratament pentru toți cetățenii;
- H. întrucât jurnalismul independent și accesul la surse de informare pluraliste reprezintă piloni-cheie ai democrației; întrucât situația îngrijorătoare a libertății și a pluralismului mass-mediei în Uniune nu a fost tratată cu suficientă vigoare; întrucât societatea civilă este esențială pentru prosperitatea oricărei democrații; întrucât restrângerea spațiului de acțiune pentru societatea civilă contribuie la încălcări ale democrației, statului de drept și drepturilor fundamentale; întrucât instituțiile Uniunii ar trebui să mențină un dialog deschis, transparent și constant cu asociațiile reprezentative și cu societatea civilă la toate nivelurile;
- I. întrucât independența, calitatea și eficiența sistemelor judiciare naționale sunt esențiale pentru funcționarea optimă a justiției; întrucât disponibilitatea asistenței juridice și nivelul cheltuielilor de judecată pot avea un impact major asupra accesului la justiție; întrucât Carta are aceeași valoare juridică ca și tratatele; întrucât, deși potrivit orientărilor Curții de Justiție a Uniunii Europene, autoritățile judiciare ale statelor membre aplică Carta doar atunci când pun în aplicare legislația Uniunii, este totuși important, pentru a promova o cultură juridică, judiciară și a statului de drept comună, să se țină întotdeauna cont de drepturile consacrate în Cartă;
- J. întrucât Comisia a publicat la 30 septembrie 2020 Raportul din 2020 privind statul de drept (COM(2020)0580), care va fi urmat de noua strategie pentru punerea în aplicare a Cartei pentru drepturile fundamentale și un Plan de acțiune european pentru democrație;
- K. întrucât un regulament privind protecția bugetului Uniunii în cazul unor deficiențe generalizate în ceea ce privește statul de drept în statele membre, odată adoptat, ar deveni un instrument indispensabil pentru ocrotirea statului de drept în Uniune;
- L. întrucât orice mecanism de monitorizare trebuie să implice din plin părțile interesate care activează în domeniul protecției și promovării democrației, statului de drept și drepturilor fundamentale, inclusiv societatea civilă, Consiliul Europei și organisme Națiunilor Unite, Organizația pentru Securitate și Cooperare în Europa, Agenția pentru Drepturi Fundamentale a Uniunii Europene, instituțiile naționale în domeniul drepturilor omului, autoritățile de resort și asociațiile profesionale care sprijină sistemele judiciare să își facă datoria independent; întrucât, prin urmare, este necesară o finanțare adecvată din partea Uniunii pentru societatea civilă, în special prin programul „Justiție” și programul „Cetățeni, egalitate, drepturi și valori”;

Miercuri, 7 octombrie 2020

- M. întrucât este necesar să fie consolidate și simplificate mecanismele existente și să fie creat un mecanism eficace pentru a asigura ocrotirea principiilor și valorilor consacrate în tratate la nivelul întregii Uniuni;
- N. întrucât Parlamentul European, Consiliul și Comisia (denumite în continuare „cele trei instituții”) au responsabilități politice comune de ocrotire a valorilor Uniunii, în limitele competențelor conferite prin tratate; întrucât un acord interinstituțional bazat pe articolul 295 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene (TFUE) ar asigura măsurile necesare pentru a facilita cooperarea celor trei instituții în acest domeniu; întrucât, potrivit articolului 295 din TFUE, un asemenea acord poate fi propus de oricare dintre instituții;
1. semnaleză nevoia urgentă ca Uniunea să elaboreze un program solid, cuprinzător și pozitiv de protecție și consolidare a democrației, statului de drept și drepturilor fundamentale pentru toți cetățenii; insistă asupra faptului că Uniunea trebuie să rămână un promotor al libertății și justiției în Europa și în lume;
 2. avertizează că Uniunea se află în fața unei crize a valorilor sale fondatoare, fără precedent și care se agravează, care îi pune în pericol supraviețuirea pe termen lung ca proiect democratic pentru pace; este extrem de îngrijorat de ascensiunea și încetățenirea tendințelor autocratice și neliberale, exacerbate și mai mult de pandemia de COVID-19 și de recesiunea economică, precum și de corupție, dezinformare și acapararea statului, în mai multe state membre; subliniază pericolele pe care le reprezintă această tendință pentru coeziunea ordinii juridice a Uniunii, protecția drepturilor fundamentale ale tuturor cetățenilor săi, funcționarea pieței sale unice, succesul politicilor sale comune și credibilitatea sa internațională;
 3. reamintește că, din punct de vedere structural, Uniunea nu dispune încă de instrumentele necesare pentru a contracara încălcările și derapajele din statele membre în ceea ce privește democrația, drepturile fundamentale și statul de drept; regretă că, în cadrul procedurilor în curs inițiate în temeiul articolului 7 din TUE, Consiliul nu reușește să facă progrese simțitoare în impunerea respectării valorilor Uniunii; observă că incapacitatea Consiliului de a aplica în mod efectiv articolul 7 din TUE permite de fapt ca abaterile de la valorile prevăzute la articolul 2 din TUE să continue; observă cu îngrijorare caracterul disparat al instrumentarului Uniunii în acest domeniu și cere ca acesta să fie raționalizat și aplicat corespunzător;
 4. felicită Comisia pentru munca depusă la Raportul său anual privind statul de drept; apreciază faptul că evaluarea anuală analizează domeniul corupției și libertatea mass-mediei; remarcă totuși că domeniile democrație și drepturi fundamentale nu sunt incluse; regretă îndeosebi că libertatea de asociere și restrângerea spațiului pentru societatea civilă nu fac parte din evaluarea anuală; subliniază cu îngrijorare că drepturile unor grupuri vulnerabile, inclusiv ale femeilor, persoanelor cu dizabilități, romilor, persoanelor LGBTI și bătrânilor, continuă să nu fie respectate pe deplin în unele state membre și că grupurile respective nu sunt complet protejate în fața urii și discriminării, încălcându-se astfel valorile Uniunii prevăzute la articolul 2 din TUE; reamintește că Parlamentul a solicitat în mod repetat un mecanism de monitorizare care să acopere tot domeniul de aplicare al articolului 2 din TUE; afirmă încă o dată că este nevoie de un mecanism de monitorizare bazat pe dovezi și obiectiv, consfințit printr-un act juridic care să creeze obligația pentru cele trei instituții de a lansa un proces transparent și reglementat, cu responsabilități clar definite, astfel încât protecția și promovarea valorilor Uniunii să devină o parte permanentă și vizibilă a activității Uniunii;
 5. propune să se creeze un mecanism la nivelul UE pentru democrație, statul de drept și drepturile fundamentale (denumit în continuare „mecanismul”), pornind de la propunerea Parlamentului din 2016 și de la Raportul anual al Comisiei privind statul de drept, care să fie reglementat printr-un acord interinstituțional între cele trei instituții și care să conștie dintr-un Ciclu anual de monitorizare a valorilor Uniunii, care să acopere toate aspectele articolului 2 din TUE și să se aplice în mod egal, obiectiv și echitabil tuturor statelor membre, respectând totodată principiile subsidiarității și proporționalității;
 6. subliniază că Ciclu anual de monitorizare trebuie să cuprindă recomandări clare adaptate fiecărei țări, cu termene și ținte de implementare, care să fie monitorizate ulterior prin rapoarte anuale sau urgente; subliniază că trebuie prevăzute măsuri concrete din partea Uniunii în caz de neimplementare a recomandărilor, inclusiv proceduri în temeiul articolului 7 din TUE, proceduri de constatare a neîndeplinirii obligațiilor și instrumente de condiționalitate bugetară, odată ce acestea vor intra în vigoare; subliniază că recomandările nu ar trebui să aibă drept obiectiv doar remedierea încălcărilor, ci și promovarea unor politici care să le permită cetățenilor să beneficieze de drepturile și valorile Uniunii;
 7. subliniază că, pentru a evita suprapunerile, mecanismul ar trebui să consolideze și să înlocuiască unele instrumente existente, mai ales Raportul anual al Comisiei privind statul de drept, cadrul Comisiei privind statul de drept, raportul anual al Comisiei privind aplicarea Cartei, Dialogul despre statul de drept și Mecanismul de cooperare și verificare (MCV) ale Consiliului, mărinț totodată complementaritatea și consecvența cu alte instrumente disponibile, inclusiv procedurile de la articolul 7 din TUE, procedurile de constatare a neîndeplinirii obligațiilor și instrumentele de condiționalitate bugetară,

Miercuri, 7 octombrie 2020

odată ce acestea vor intra în vigoare; consideră că cele trei instituții ar trebui să se bazeze pe constatările din Ciclul anual de monitorizare în evaluarea lor pentru a putea declanșa articolul 7 din TUE și instrumente de condiționalitate bugetară, odată ce acestea vor intra în vigoare; subliniază că trebuie respectate rolurile și prerogativele fiecăreia din cele trei instituții;

8. subliniază că independența justiției este parte integrantă a procesului decizional judiciar și o cerință care decurge din principiul protecției jurisdicționale efective prevăzut la articolul 19 din TUE; este îngrijorat că recentele atacuri la adresa statului de drept au constat mai ales în încercări de a restrânge independența justiției și scoate în evidență faptul că orice instanță națională este în același timp și o instanță europeană; invită insistent Comisia să recurgă la toate instrumentele de care dispune pentru a combate orice încercare a guvernelor naționale de a pune în pericol independența instanțelor naționale și să informeze în timp util Parlamentul despre orice astfel de situație;

9. reamintește că aderarea Uniunii la Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale reprezintă o obligație juridică, prevăzută la articolul 6 alineatul (2) din TUE; reiterează necesitatea de a încheia rapid procesul de aderare pentru a asigura un cadru coerent de protecție a drepturilor omului în întreaga Europă și pentru a consolida și mai mult protecția drepturilor și libertăților fundamentale în Uniune; invită, prin urmare, Comisia să intensifice eforturile pentru a pune în aplicare pe deplin tratatele și să încheie procesul de aderare fără întârzieri nejustificate;

10. reamintește rolul indispensabil jucat de societatea civilă, instituțiile naționale în domeniul drepturilor omului, organismele de promovare a egalității și alți actori din domeniu în toate etapele Ciclului anual de monitorizare, de la ideile cu care vin până la înlesnirea derulării și monitorizării; subliniază că apărătorilor drepturilor omului și celor care efectuează raportări în domeniu trebuie să li se ofere protecție, atât la nivel național, cât și la nivelul Uniunii, inclusiv împotriva abuzurilor de acțiuni în justiție, dacă este cazul, precum și finanțare adecvată la toate nivelurile; în acest sens, cere să se întocmească un statut al asociațiilor transfrontaliere și organizațiilor non-profit europene, după un studiu de impact temeinic; subliniază contribuția avertizorilor de integritate la protejarea statului de drept și combaterea corupției; invită Comisia să monitorizeze cu atenție transpunerea și aplicarea Directivei (UE) 2019/1937 a Parlamentului European și a Consiliului din 23 octombrie 2019 privind protecția persoanelor care raportează încălcări ale dreptului Uniunii⁽¹²⁾; subliniază că nivelul de acreditare al instituțiilor naționale pentru drepturile omului și spațiul de manevră oferit societății civile pot fi ele însele indicatori pentru procesul de evaluare; încurajează parlamentele naționale să țină dezbateri publice și să adopte poziții față de rezultatul ciclului de monitorizare; semnalează că formarea cadrelor din domeniul justiției este esențială pentru implementarea și aplicarea corespunzătoare a dreptului Uniunii și, prin urmare, pentru consolidarea unei culturi juridice comune în toată Uniunea; consideră că viitoarea strategie europeană de formare judiciară trebuie să pună un accent mai mare pe promovarea statului de drept și a independenței judiciare și să includă cursuri de formare privind competențele și aspectele nejuridice, astfel încât judecătorii să fie mai bine pregătiți să reziste în fața presiunilor necuvenite; încurajează Comisia și statele membre să promoveze și să faciliteze în continuare dialogul dintre instanțe și practicienii din domeniul dreptului, încurajând schimbul regulat de informații și de bune practici, pentru a consolida și a dezvolta un spațiu de justiție al Uniunii bazat pe democrație, statul de drept și drepturile fundamentale; subliniază că trebuie asigurate fonduri adecvate pentru programele sectoriale „Justiție”, respectiv „Cetățeni, egalitate, drepturi și valori” în viitorul cadru financiar multianual, deoarece aceste programe sunt menite să protejeze și să promoveze valorile Uniunii, să asigure dezvoltarea unui spațiu de justiție al Uniunii bazat pe statul de drept și să sprijine societatea civilă;

11. scoate în relief complementaritatea care ar trebui să existe între Tabloul de bord al UE privind justiția, care permite o comparație între sistemele judiciare ale statelor membre, și mecanism; constată că, potrivit Tabloului de bord al UE privind justiția din 2020, există încă diferențe semnificative între statele membre în ceea ce privește numărul de cauze pendinte și că în unele state membre acumularea de întârzieri s-a accentuat, că nu toate statele membre oferă cursuri de formare în domeniul competențelor TIC necesare pentru adaptarea la digitalizare și facilitarea accesului la justiție, că asistența juridică a devenit cu timpul mai greu accesibilă în unele state membre și că egalitatea de gen nu a fost încă instaurată în sistemele judiciare din majoritatea statelor membre;

12. reafirmă rolul Parlamentului, potrivit articolului 7 din TUE, în monitorizarea conformității cu valorile Uniunii; reiterează apelul Parlamentului de a i se da posibilitatea să își prezinte propunerea motivată Consiliului și de a participa la audieri în temeiul articolului 7 în cazul procedurilor inițiate de Parlament, respectând prerogativele fiecăreia dintre cele trei instituții și principiul cooperării loiale; invită Consiliul să informeze Parlamentul în mod regulat, să implice Parlamentul îndeaproape și să acționeze transparent; consideră că mecanismul, susținut de un acord interinstituțional, va oferi cadrul necesar pentru o mai bună coordonare;

⁽¹²⁾ JO L 305, 26.11.2019, p. 17.

Miercuri, 7 octombrie 2020

13. consideră că pe termen lung, pentru a i se da Uniunii mai multă putere să își promoveze și să își apere temelia constituțională, va trebui modificat tratatul; așteaptă cu interes exercițiul de reflecție și concluziile Conferinței privind viitorul Europei în această privință; subliniază că, pentru ca procedura prevăzută la articolul 7 din TUE să aibă mai mare efect, ar trebui modificată majoritatea necesară pentru luarea de măsuri și înăsprirea mecanismului de sancționare; invită Conferința privind viitorul Europei să aibă în vedere ideea de a-i încredința Curții de Justiție a Uniunii Europene un rol mai important în protejarea valorilor fundamentale ale Uniunii; cere să se revizuiască Regulamentul (CE) nr. 168/2007 al Consiliului din 15 februarie 2007 privind înființarea Agenției pentru Drepturi Fundamentale a Uniunii Europene⁽¹³⁾, după un studiu de impact amănunțit, pentru a-i întări și extinde mandatul așa încât să acopere toate valorile menționate la articolul 2 din TUE;
14. este ferm convins că rezolvarea crizei valorilor Uniunii, inclusiv cu ajutorul mecanismului propus, este o condiție prealabilă pentru a restabili încrederea reciprocă între statele membre, permițându-i astfel Uniunii în ansamblul ei să apere și să promoveze toate politicile comune;
15. regretă că, în concluziile sale din 21 iulie 2020, Consiliul European a slăbit mecanismul de condiționalitate bugetară propus de Comisie; își reînnoiește apelul ca încălcările sistemice ale valorilor prevăzute la articolul 2 din TUE să devină incompatibile cu finanțarea din partea Uniunii; subliniază nevoia de a recurge la majoritatea calificată inversă pentru a proteja bugetul Uniunii, fără de care eficacitatea noului mecanism de condiționalitate bugetară ar fi periclitată; solicită ca aplicarea condiționalității bugetare să fie însoțită de măsuri menite să atenueze orice impact potențial asupra beneficiarilor individuali ai finanțării din partea Uniunii, inclusiv organizații ale societății civile; subliniază că mecanismul condiționalității bugetare nu poate fi înlocuit doar de Ciclul anual de monitorizare propus; îndeamnă Consiliul European să își îndeplinească promisiunea făcută în Declarația de la Sibiu din 9 mai 2019 de a proteja democrația și statul de drept;
16. invită Comisia și Consiliul să demareze fără întârziere negocieri cu Parlamentul pentru a încheia un acord interinstituțional în conformitate cu articolul 295 din TFUE; consideră că propunerea prevăzută în anexa la prezentul raport constituie o bază potrivită pentru asemenea negocieri;
17. îi încredințează Președintelui sarcina de a transmite Consiliului și Comisiei prezenta rezoluție, precum și propunerea din anexă.

⁽¹³⁾ JO L 53, 22.2.2007, p. 1.

Miercuri, 7 octombrie 2020

ANEXĂ LA REZOLUȚIE

Propunere de acord interinstituțional privind consolidarea valorilor Uniunii

PARLAMENTUL EUROPEAN, CONSILIUL UNIUNII EUROPENE ȘI COMISIA EUROPEANĂ,

având în vedere Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, în special articolul 295,

întrucât:

- (1) Potrivit articolului 2 din Tratatul privind Uniunea Europeană (TUE), Uniunea se întemeiază pe valorile respectării demnității umane, libertății, democrației, egalității, statului de drept, precum și pe respectarea drepturilor omului, inclusiv a drepturilor persoanelor care aparțin minorităților (denumite în continuare „valorile Uniunii”).
- (2) În temeiul articolului 49 din TUE, respectarea valorilor Uniunii și angajamentul de a le promova reprezintă o condiție fundamentală a calității de membru al Uniunii. În conformitate cu articolul 7 din TUE, dacă un stat membru încalcă grav și persistent valorile Uniunii, atunci reprezentantului guvernului său i se pot suspenda drepturile de vot în Consiliu. Respectarea valorilor Uniunii constituie baza unui nivel ridicat de încredere reciprocă între statele membre.
- (3) Parlamentul European, Consiliul și Comisia (denumite în continuare „cele trei instituții”) recunosc importanța respectării valorilor Uniunii. Respectarea valorilor Uniunii este necesară pentru buna funcționare a Uniunii și pentru îndeplinirea obiectivelor sale prevăzute la articolul 3 din TUE. Cele trei instituții se angajează să coopereze în mod loial cu scopul de a promova valorile Uniunii și a asigura respectarea lor.
- (4) Cele trei instituții recunosc că instrumentele existente menite să promoveze respectarea valorilor Uniunii trebuie raționalizate, iar eficiența lor trebuie îmbunătățită. Prin urmare, ar trebui creat un mecanism interinstituțional cuprinzător și bazat pe date concrete, care să respecte principiile subsidiarității și proporționalității, pentru o mai bună coordonare între cele trei instituții și o consolidare a inițiativelor anterioare. În conformitate cu concluziile Consiliului Justiție și Afaceri Interne din 6 și 7 iunie 2013, un astfel de mecanism ar trebui să funcționeze „transparent, pe baza unor date culese, comparate și analizate obiectiv și pe baza egalității de tratament între toate statele membre”.
- (5) Cele trei instituții convin că este necesar un ciclu anual de monitorizare a valorilor Uniunii pentru o mai bună promovare și respectare a valorilor Uniunii. Ciclul anual de monitorizare ar trebui să fie cuprinzător, obiectiv, imparțial, bazat pe dovezi și aplicat în mod egal și echitabil tuturor statelor membre. Ciclul anual de monitorizare ar trebui să aibă ca obiectiv principal să prevină încălcarea și nerespectarea valorilor Uniunii, să pună în lumină evoluțiile pozitive și schimburi de bune practici, oferindu-le totodată celor trei instituții o bază comună pentru alte acțiuni. Cele trei instituții convin, de asemenea, ca pornind de la acest acord interinstituțional, să integreze instrumentele și inițiativele existente legate de promovarea și respectarea valorilor Uniunii, în special Raportul anual al Comisiei privind statul de drept, Dialogul anual privind statul de drept al Consiliului și Cadrul pentru statul de drept al Comisiei, pentru a evita suprapunerile și a mări eficiența în ansamblu.
- (6) Ciclul anual de monitorizare ar trebui să conștă dintr-o etapă pregătitoare, publicarea unui raport anual de monitorizare privind respectarea valorilor Uniunii, cu recomandări specifice de la țară la țară, și o etapă de acțiuni ulterioare, incluzând punerea în practică a recomandărilor. Ciclul anual de monitorizare ar trebui să se desfășoare într-un spirit de transparență și deschidere, cu implicarea cetățenilor și a societății civile și să fie ferit de dezinformare.
- (7) Cele trei instituții sunt de acord cu ideea ca ciclul anual de monitorizare să înlocuiască Deciziile 2006/928/CE ⁽¹⁾ și 2006/929/CE ⁽²⁾ ale Comisiei și să îndeplinească, printre altele, obiectivele deciziilor respective. Prezentul acord interinstituțional nu aduce atingere Actului de aderare din 2005, în special articolele 37 și 38.

(1) Decizia Comisiei din 13 decembrie 2006 de stabilire a unui mecanism de cooperare și de verificare a progresului realizat de România în vederea atingerii anumitor obiective de referință specifice în domeniul reformei sistemului judiciar și al luptei împotriva corupției (JO L 354, 14.12.2006, p. 56).

(2) Decizia Comisiei din 13 decembrie 2006 de stabilire a unui mecanism de cooperare și de verificare a progreselor realizate de Bulgaria în vederea atingerii unor obiective de referință specifice în domeniul reformei sistemului judiciar și al luptei împotriva corupției și a criminalității organizate (JO L 354, 14.12.2006, p. 58).

Miercuri, 7 octombrie 2020

- (8) De asemenea, ciclul anual de monitorizare ar trebui să fie complementar și în armonie cu alte instrumente de promovare și consolidare a valorilor Uniunii. În special, cele trei instituții se angajează să se bazeze pe constatările rapoartelor anuale de monitorizare atunci când evaluează dacă există un risc clar de încălcare gravă sau dacă s-a produs o încălcare gravă și persistentă a valorilor Uniunii din partea unui stat membru în contextul articolului 7 din TUE. În mod similar, Comisia s-a angajat să se bazeze pe constatările raportului anual de monitorizare atunci când evaluează dacă este cazul să se lanseze o procedură de constatare a neîndeplinirii obligațiilor și dacă există deficiențe generalizate ale statului de drept în statele membre, în conformitate cu articolul 5 din Regulamentul (UE) 2020/xxxx al Parlamentului European și al Consiliului^(?). Cele trei instituții convin că în general rapoartele anuale de monitorizare ar trebui să își coordoneze mai bine recomandările legate de valorile Uniunii.
- (9) În conformitate cu articolul 295 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene (TFUE), prezentul acord interinstituțional stabilește măsuri doar pentru a facilita cooperarea între Parlamentul European, Consiliul și Comisia și, în conformitate cu articolul 13 alineatul (2) din TUE, aceste instituții trebuie să acționeze în limitele competențelor conferite lor prin tratate și în conformitate cu procedurile, condițiile și obiectivele prevăzute în acestea. Prezentul acord interinstituțional nu aduce atingere prerogativelor Curții de Justiție în interpretarea autentică a dreptului Uniunii,

CONVIN URMĂTOARELE:

I. OBIECTIVE

1. Cele trei instituții se angajează prin prezentul acord să promoveze și să consolideze respectarea valorilor Uniunii, în conformitate cu articolul 2 din TUE, prin coordonare și cooperare.

II. CICLUL ANUAL DE MONITORIZARE

2. Cele trei instituții convin să organizeze, prin cooperare loială și reciprocă, un ciclu anual de monitorizare privind valorile Uniunii, care să acopere aspecte și bune practici în toate domeniile care implică valori ale Uniunii. Ciclul anual de monitorizare constă dintr-o etapă pregătitoare, publicarea unui raport anual de monitorizare privind valorile Uniunii (denumit în continuare „raport anual”), inclusiv recomandări, și o etapă de acțiuni ulterioare.
3. Cele trei instituții convin să constituie un grup de lucru interinstituțional permanent privind valorile Uniunii (denumit în continuare „grupul de lucru”). Grupul de lucru facilitează coordonarea și cooperarea între cele trei instituții în ciclul anual de monitorizare. Grupul de lucru informează periodic populația cu privire la activitatea sa.
4. Un grup de experți independenți oferă consultanță grupului de lucru și celor trei instituții. În cooperare cu Agenția pentru Drepturi Fundamentale a Uniunii Europene, grupul de experți independenți identifică cu imparțialitate principalele evoluții pozitive și negative din fiecare stat membru și contribuie la elaborarea unei metodologii pentru raportul anual. Cele trei instituții se pot consulta cu grupul în orice etapă a ciclului anual de monitorizare.

Etapa pregătitoare

5. Comisia organizează anual o consultare specifică a părților interesate pentru a colecta informații pentru raportul anual. Consultarea părților interesate are loc în primul trimestru al fiecărui an. Consultarea este transparentă și se bazează pe o metodologie clară și riguroasă adoptată de grupul de lucru. Metodologia trebuie, în orice caz, să cuprindă, într-o formă corespunzătoare, valori de referință precum cele enumerate în anexele la Deciziile 2006/928/CE și 2006/929/CE ale Comisiei.
6. Consultarea părților interesate dă posibilitatea organizațiilor societății civile, instituțiilor naționale din domeniul drepturilor omului și organismelor care promovează egalitatea, asociațiilor și rețelelor profesionale, organismelor Consiliului Europei și altor organizații internaționale, instituțiilor, organelor, oficiilor și agențiilor Uniunii, precum și statelor membre, inclusiv autorităților naționale de resort, să contribuie la raportul anual. Comisia include în raportul anual informațiile furnizate de părțile interesate. Comisia publică pe site-ul său contribuțiile culese cu ocazia consultării înainte de a publica raportul anual.

(?) [în loc de xxxx introduceți numărul final al 2018/136(COD) în text (de asemenea și la punctele 16, 19 și 25) și în nota de subsol și corecții referința JO la nota de subsol] Regulamentul (UE) .../... al Parlamentului European și al Consiliului privind protecția bugetului Uniunii în cazul unor deficiențe generalizate în ceea ce privește statul de drept în statele membre JO C ..., ..., p. ...

Miercuri, 7 octombrie 2020

7. La întocmirea raportului anual, Comisia valorifică toate informațiile de care dispune, pe baza metodologiei convenite de grupul de lucru. De o importanță deosebită în această privință sunt rapoartele și datele primite de la Agenția pentru Drepturi Fundamentale a Uniunii Europene și alte organe, oficii și agenții ale Uniunii, Consiliul Europei, inclusiv Comisia de la Veneția și Grupul de state împotriva corupției, precum și alte organizații internaționale care întocmesc studii și evaluări relevante. În cazul în care raportul anual elaborat de Comisie diferă de concluziile grupului de experți independenți, Parlamentul European și Consiliul îi pot solicita Comisiei să îi explice grupului de lucru de ce a procedat astfel.
8. Reprezentanții desemnați ai oricăreia dintre cele trei instituții au posibilitatea, după ce se coordonează cu grupul de lucru, să facă vizite de informare în statele membre pentru a obține informații și clarificări suplimentare despre situația valorilor Uniunii în statele membre în cauză. Comisia include concluziile vizitelor în raportul anual.
9. Comisia informează periodic grupul de lucru despre progresele realizate pe tot parcursul etapei pregătitoare.

Raportul anual și recomandările

10. Comisia întocmește raportul anual pe baza informațiilor strânse în etapa pregătitoare. Raportul anual ar trebui să reflecte și evoluțiile pozitive, și evoluțiile negative, în situația valorilor Uniunii în statele membre. Raportul anual trebuie să fie imparțial, bazat pe dovezi culese cu obiectivitate și să respecte egalitatea de tratament între toate statele membre. Gradul de detaliere al raportului ar trebui să fie proporțional cu gravitatea situației. Raportul anual cuprinde o secțiune privind procedurile de constatare a neîndeplinirii obligațiilor legate de valorile Uniunii.
11. Raportul anual conține recomandări specifice situației fiecăruia dintre statele membre în scopul de a promova și de a ocroti mai bine valorile Uniunii. Recomandările specifică ținte și calendare de implementare concrete și țin seama în mod corespunzător de orice preocupare exprimată în propunerile motivate adoptate în temeiul articolului 7 alineatul (1) din TUE. Recomandările țin seama de diversitatea sistemelor politice și juridice din statele membre. Implementarea recomandărilor este evaluată în rapoarte anuale ulterioare sau rapoarte urgente, după caz.
12. Raportul anual, inclusiv recomandările, se publică în luna septembrie a fiecărui an. Cele trei instituții se coordonează între ele în cadrul grupului de lucru pentru a fixa data publicării. Înainte de a-l publica, Comisia prezintă proiectul de raport anual grupului de lucru.

Acțiuni ulterioare

13. La cel târziu două luni de la data publicării, Parlamentul European și Consiliul discută conținutul raportului anual. Discuțiile se desfășoară în mod public. Parlamentul și Consiliul își adoptă pozițiile față de raportul anual prin rezoluții și concluzii. Printre aceste acțiuni ulterioare, Parlamentul European și Consiliul evaluează și judecă în ce măsură statele membre au implementat recomandările anterioare, inclusiv dacă au executat hotărârile relevante ale Curții de Justiție a Uniunii Europene. Cele trei instituții se prevalează de prerogativele care le revin în temeiul tratatelor, pentru a contribui la concretizarea acțiunilor ulterioare. Cele trei instituții se străduiesc să stimuleze dezbateră pe marginea raportului anual în statele membre, în special în parlamentele naționale, acționând cu promptitudine.
14. Pe baza constatărilor din raportul anual, Comisia, fie din proprie inițiativă, fie la cererea Parlamentului European sau a Consiliului, lansează un dialog cu unul sau mai multe state membre, inclusiv cu autoritățile de resort, cu scopul de a facilita punerea în practică a recomandărilor. Comisia trimite periodic Parlamentului European și Consiliului rapoarte despre mersul dialogului. Comisia poate, în orice moment, inclusiv la cererea statului membru în cauză, să le ofere asistență tehnică statelor membre prin diferite activități. Parlamentul European organizează, în cooperare cu parlamentele naționale, o dezbateră interparlamentară despre concluziile raportului anual.
15. La stabilirea priorităților de finanțare, cele trei instituții iau în considerare constatările raportului anual. În special, Comisia ar trebui să includă sprijin specific pentru actorii naționali care contribuie la ocrotirea și promovarea valorilor Uniunii, precum organizațiile societății civile și organizațiile de media, când stabilește programele de lucru anuale relevante pentru acordarea fondurilor Uniunii, atât în gestiune partajată, cât și în gestiune directă.
16. Fără a aduce atingere competențelor Comisiei conferite de articolul 258 din TFUE și de articolul 5 din Regulamentul (UE) 2020/xxxx și dreptul a o treime din statele membre, al Parlamentului European și al Comisiei de a prezenta Consiliului o propunere motivată în conformitate cu articolul 7 alineatul (1) din TUE, cele trei instituții convin că acțiunile lor privind valorile Uniunii ar trebui să se ghideze după rapoartele anuale.

Miercuri, 7 octombrie 2020

17. Parlamentul European și Consiliul îi pot cere Comisiei să elaboreze și alte orientări și alți indicatori pentru a aborda chestiunile orizontale relevante care reies din Ciclul anual de monitorizare.

Rapoarte urgente

18. Dacă situația din unul sau mai multe state membre face să se întrevadă producerea unor prejudicii iminente și grave la adresa valorilor Uniunii, Comisia poate, fie din proprie inițiativă, fie la solicitarea Parlamentului European sau a Consiliului să elaboreze un raport urgent privind situația respectivă. Comisia întocmește raportul în consultare cu grupul de lucru. Comisia întocmește raportul urgent fără întârziere și îl publică în termen de cel mult două luni de la cererea Parlamentului European sau a Consiliului. Constatările raportului urgent sunt încorporate în următorul raport anual. Raportul urgent poate conține recomandări pentru abordarea amenințării iminente la adresa valorilor Uniunii.

III. COMPLEMENTARITATEA CU ALTE INSTRUMENTE

19. Cele trei instituții recunosc că Ciclul anual de monitorizare este complementar cu alte mecanisme pentru ocrotirea și promovarea valorilor Uniunii, în special cu procedura prevăzută la articolul 7 din TUE și Regulamentul (UE) 2020/xxxx. Cele trei instituții se angajează să țină seama de obiectivele prezentului acord interinstituțional în politicile Uniunii.

20. În cazul în care raportul anual descoperă deficiențe sistemice în ceea ce privește una sau mai multe valori ale Uniunii, cele trei instituții se obligă să ia măsuri adecvate, fără întârziere, în limitele competențelor lor conferite prin tratate. Cele trei instituții recunosc că pe concluziile din raportul anual se fundamentează decizia dacă să se activeze procedura prevăzută la articolul 7 din TUE și să se lanseze procedurile de constatare a neîndeplinirii obligațiilor legate de ocrotirea valorilor Uniunii. Cele trei instituții apreciază, printre altele, dacă politicile Uniunii care necesită un nivel ridicat de încredere reciprocă pot fi susținute, date fiind deficiențele sistemice identificate în raportul anual.

21. Ciclul anual de monitorizare instituit prin prezentul acord înlocuiește mecanismul de cooperare și de verificare a progresului realizat de România în atingerea unor obiective de referință specifice în domeniul reformei sistemului judiciar și al luptei împotriva corupției, instituit prin Decizia 2006/928/CE a Comisiei, precum și mecanismul de cooperare și de verificare a progreselor realizate de Bulgaria în atingerea unor obiective de referință specifice în domeniul reformei sistemului judiciar și al luptei împotriva corupției și a criminalității organizate, instituit prin Decizia 2006/929/CE a Comisiei, și îndeplinește, printre altele, obiectivele urmărite prin aceste decizii. Prin urmare, Comisia se angajează să abroge aceste decizii la momentul potrivit.

Dispoziții comune privind articolul 7 din TUE

22. Cele trei instituții convin să se bazeze pe constatările raportului anual de monitorizare când evaluează dacă într-un stat membru există un risc clar de încălcare gravă a valorilor Uniunii sau dacă a avut loc o încălcare gravă și persistentă a valorilor Uniunii, în sensul articolului 7 din TUE.

23. Pentru a consolida transparența și eficiența procedurii prevăzute la articolul 7 din TUE, cele trei instituții convin să dea asigurări că instituția care a inițiat o propunere în temeiul articolului 7 din TUE poate prezenta propunerea în Consiliu și că este într-un tot informată și implicată în toate etapele procedurii. Cele trei instituții convin să se consulte periodic între ele în cadrul grupului de lucru cu privire la procedurile existente și potențiale lansate în temeiul articolului 7 din TUE.

24. Cele trei instituții convin să stabilească modalități prin care să îmbunătățească eficacitatea procedurii prevăzute la articolul 7 din TUE. Astfel de noi modalități pot include un calendar regularizat al audierilor și al sesiunilor despre situația actuală, recomandări menite să răspundă preocupărilor exprimate în propunerea de decizie motivată și termene de implementare.

Dispoziții comune privind condiționalitatea bugetară

25. Cele trei instituții se angajează să se bazeze pe constatările raportului anual atunci când evaluează dacă există deficiențe generalizate ale statului de drept în statele membre, în conformitate cu articolul 5 din Regulamentul (UE) 2020/xxxx, precum și în orice evaluare relevantă pentru instrumentele bugetare existente și viitoare. Dacă raportul anual constată că o deficiență generalizată în materie de stat de drept într-un stat membru afectează sau riscă să afecteze principiile bunei gestiuni financiare sau protecția intereselor financiare ale Uniunii, Comisia trimite statului membru respectiv o notificare scrisă în conformitate cu articolul 5 alineatul (1) din Regulamentul (UE) 2020/xxxx.

Miercuri, 7 octombrie 2020

IV. DISPOZIȚII FINALE

26. Cele trei instituții iau măsurile necesare pentru a se asigura că dispun de mijloacele și resursele care se impun pentru punerea în aplicare corespunzătoare a prezentului acord.
 27. Cele trei instituții monitorizează în comun și în mod permanent punerea în aplicare a prezentului acord, atât la nivel politic, prin discuții regulate, cât și la nivel tehnic, în cadrul grupului de lucru.
 28. Prezentul acord intră în vigoare la data semnării.
-